

410

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

1897

F. GÓMEZ SOLER

(Composició y dibuix de F. Gómez Soler.)

CRONICA

Ja que avuy á Barcelona no passa casi res que pugua interessar als constants lectors de LA ESQUELLA, m' haurán de permetre que combini la present crónica ab articles d' exportació.

Tinch fá temps en cartera algunas apuntacions referents á assumptos que no dupto que als homes y sobre tot á las donas per meràixer els será grat coneixer: se relacionan ab costúms matrimonials dels Estats Units, la terra clàssica de la llibertat y de las extravagancias.

Mes avants d' entrar en materia, es necessari que indiquém la causa de qu' en la vella Europa y especialment á Fransa, y á Espanya també un bon xich, lo matrimoni, á pesar de que l' Iglesia s' ha cuidat de daurar la píldora calificantlo de *sant*, trobi encare tanta gent que 'l mirin ab cert rezel, que 's mostrin escamats, que no vulguin entrarhi de cap manera, com si á pesar de ser *sant*, no volguessin creure en los séus miracles.

Las opinions en aquest punt están molt divididas. Influeix en ellas apart del temperament, la posició social de cada hù. Tal hi ha que 's nega á casarse perque 'l séu estat de fortuna li sembla insuficient, y tal qui per la mateixa rahó 's casa... ab una dona rica.

Casaments hi ha que 's fan per conveniencia, y hasta suposan que n' hi ha d' altres que s' efectúan per inclinació; per aquests lo matrimoni es un principi; pels primers es un fi, que no sempre 's realisa. Ademés, respecte dels últims se corra 'l perill que ofereixen las cosas que s' *inclinan* en un ó altre sentit, que regularment *cauhen*

Pero hi ha molta gent que ni per inclinació, ni per conveniencia, ni de cap manera 's decideixen á entrar en la confraria de la Mare de Deu de la Paciencia. Son aquests els célibes per temperament, per amor excessiu á la llibertat, per inercia, per imitació al célebre Bertoldo, que tenint la facultat de triar l' arbre en que havían de penjarlo, no 'n trobava cap á propòsit; son los recalcitrants que buscan todas las excusas per eludir lo deber que sembla que té l' home de formar familia.

Un n' hi havia, freqüentador de tertulias y reunions, molt galan ab las donas, pero sense passar mes enllá de la galanteria, al qual una dama va interrogarlo en la forma següent:

—Y donchs?... ¿Quín día 's determina á pendre estat?

Y ell va respondre:

—Ay, senyora: m' ho impedeix un jurament solemne.

—Alguna dona li exigiria... y alguna dona que no déu poder ser séva... Expliquis... expliquis—digué la dona plena de curiositat.

—No, senyora no: me 'l va exigir lo meu pare en lo seu llit de mort. «Júram—va dirme—que morirás solter com jo.»

La senyora va quedar-se com qui veu pampallugas. Pero retentse va dirli:

—Se veu que l' amor al celibat ja li ve de familia.

**

Alguns n' hi ha que reculan alegant los moltíssims gastos que exigeix la celebració de una boda.

—Casarse—diuhen—costa poch; pero ferho en la forma deguda, ab tot l' aparato qu' exigeix l' argument de la comedia quedant una mica bé davant de la gent, ja es una mica mes dispendiós.

La societat moderna no comporta que una boda sigui un acte íntim, fet mitj d' amagatotis, sense luxo, sense galas, sense tirar la casa per la finestra. Y tot costa diners: las joyas y 'ls vestits de la novia, los serveys de la iglesia, los ciris y 'ls domasos y la mica de música que s' ha de fer, perque la boda lluheixi, las invitacions als amichs y als parents de una y altra banda, los carruatjes, lo gran ápat, las propinas y fins lo suelto que ha de publicarse en qualsevol periódich noticier... y després, lo viatge de boda, perque ¿quí es avuy tan miserable que 's casa y no treu á la costella á fer un petit viatge? Y si aquest se fá á l' altra banda de la frontera, á Fransa ó á Italia, no 'ls dich palla lo que costa de la manera qu' están avuy els cambis?

De manera que un jove una mica previsor y económich avants de carregar ab tants gastos completament inútils, s' hi pensa una mica y diu:

—Que 's casi qui vulga, que jo á las bodas hi vaig sempre ab molt gust; pero no com á nuvi, aixó may, sino com á convidat, es á dir: de gorra

*

**

Sortint al pas á semblants arguments de butxaca, la inagotable inventiva *yankée* ha creat una institució digna de ser coneguda.

Se titula 'l *Club matrimonial* y está instalada á San Francisco de California.

Pagant tan sols un duro mensual tot jove solter pot entrar á formar part del club, després de sufrir un exámen escrupulós practicat pels metjes, del qual resulti que 'l candidat disfruta de una perfecta salut corporal y de un enteniment sá possehint ademés tots los requisits y elements pera ser un bon marit. Y desde 'l moment qu' es admés soci passa á ser candidat al matrimoni.

Una vegada al mes s' efectúa un sorteig de dos individuos que son els que s' han de casar: tots los socis entran á l' urna.

Falta sols designarlos la mitja taronja, y la sort també se 'n encarrega, puig lo Club conta ab una numerosa seccio femenina, quals *socias* han sigut objecte del mateix exámen médech qu' ells. Se fa voltar el bombo, y toca á qui toca, com á la rifa.

Una vegada designadas las dos parellas que han de casarse, 'l club s' encarrega de tots los gastos inherents al matrimoni, els para la casa, els despatxa 'ls papers y 'ls costreja 'l dinar de boda.

Hi ha hagut joves afortunats que al primer mes de pertanyer al club, ja 'ls ha tocat la sort: de manera que gastant un duro tan sols s' han trobat casats, ab la casa parada y ab tots los gastos de la cerimonia satisfets. Respecte á la felicitat conjugal, ja es sabut que aquesta depén de la *sort* mes que d' altra cosa... ¿y 's vol res qu' estiga mes dintre de la *sort* que las prácticas usadas en lo *Club matrimonial* de Sant Francisco de California?

**

EL NOSTRE AVISADOR

—En nom de la Redacció, felicito á tots els lectors de LA ESQUELLA.

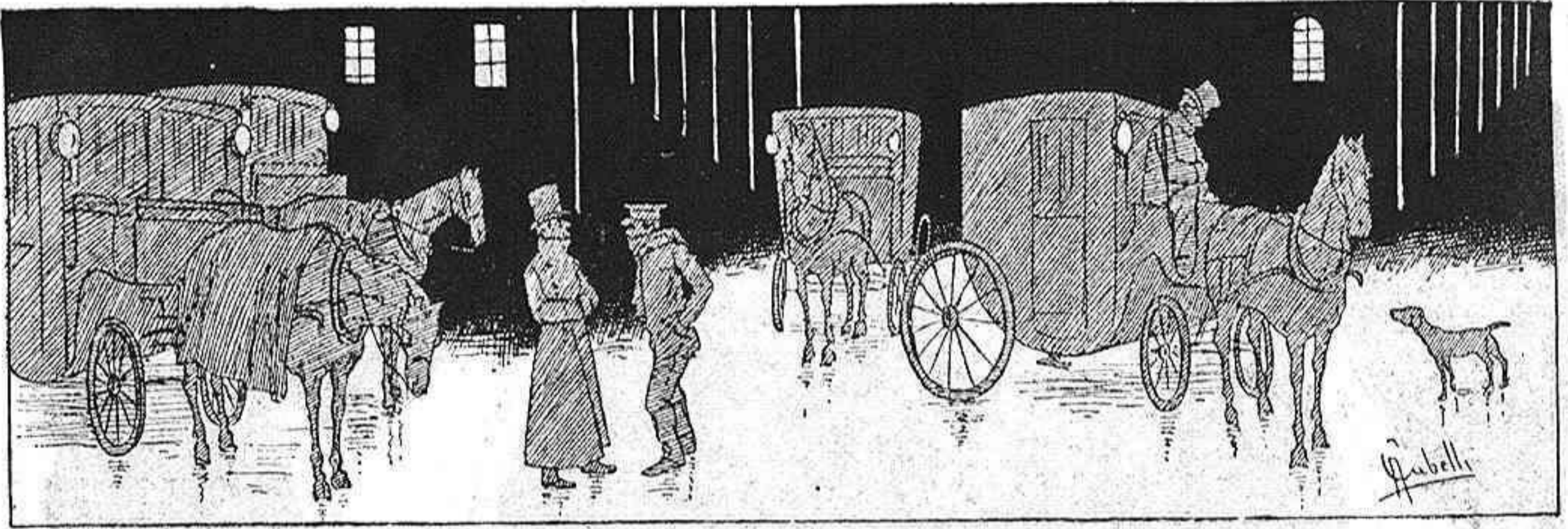
En un' altra comarca de aquell mateix país las enfilan pel cantó de la baratura.

ANY NOU (per J. Lluís Pellicer.)

Entrada triunfal.

REFLEXIONS COTXERILS

—Els á dintre, sentint com el tenor puja...

—Y nosaltres á fora, reparant com el termómetro baixa...

Aixís á Hoboken han anat reduhint de tal manera 'ls gastos matrimonials, que avuy tots los que exigeix la cerimonia no costan mes que trenta centaus. ¡Quí no 's casa per una pesseta y mitjal...

Aixís es que diariament se celebren numerosos enl'assos, y 'l pastor protestant no s' entén de feyna. Fins hi ha vehins de poblacions molt apartadas que acuden á Hoboken á casarse. Menos els costa la boda que un dinar de sisos. No hi ha com la baratura en lo matrimoni, com en tot.

Y allá si que no pot dirse que lo barato sigui car.

Si 'l nou estat proba, millor que millor: si per no congeniar los contrayents ó per altra circumstancia qualsevol, els convé desfer lo nus, res mes fácil.

En aquell mateix país hi ha un Estat que ha fet ab los divorcis lo que á Hoboken respecte als matrimonis. En l' estat de Dakota 'l divorci está al alcans de totas las fortunas. Per 25 miserables centaus descasan. ¡Cinch ralets y bon profit!

Sis rals per casarse á Hoboken y cinch per descasarse á Dakota, son onze rals.... no arriba encare á tres pessetas.

¡Que menos pot gastarse per disfrutar de totas las emocions inherents á pendre dona y á deixarla!...

P. DEL O.

TRES DIADAS

Sonets

NADAL

N' es la festa de l' any mes celebrada per esser de Jesús lo natalici; en rifas cerca l' home 'l benefici creyent també sa estrella ja arribada.

Lo gall-d'indi es lo rey de la diada, si bé es per ser portat al sacrifici, y tothom, com perdent lo clar judici sols pensa en teni á prop taula parada.

Diada es que convida á la alegría; y á n' ella crech que 's deu si s' anomena. Desembre 'l present mes, com no deuria, puig 'sent l' últim de l' any, ja fa dotzena; prenent sens dubte peu del natal día que ab *décimas* y *décims* nos omplena.

CAP D' ANY

Ningú per l' any finat mostra tristura, olvidant que sa mort vida nos roba, tothom al any naixent, de error dant proba, lo saluda creyentlo de ventura!

No comprén lo mortal per desventura al creurer ab l' any nou per vida nova, que á cada un de novell, mes vell se troba, puig lo que creu bressol, es sepultura.

Per 'xó jo 'm rich d' aquell que cants entona al any nou, y content se felicita creyent será millor que 'l que destrona.

¿No veu pobre mortal, si un poch medita, que cada any que se 'n va, un mes n' hi abona, y cada any nou que ve, un altre n' hi quita?

LOS REYS

Quan jo era noy los Reys ab fé esperava, y al venir la vigilia del seu día, avants d' anar al llit, plé d' alegría las sabatetas al balcó posava.

Al endemá 'l matí, lleuger anava en busca del juguet que pressentia m' havian de portar. ¡Quina alegría si acás era un fusell com desitjava!

Vaig creixe; y no volguent mes enganyarme, los pares mon error me van fer veure, y de 'ls Reys y fusells vaig olvidarme,

Ja, gran, sense al balcó las botas treure, també 'ls Reys un fusell varen portarme, y de nou los presents dels Reys vaig creure!

JULIÀ CARCASSÓ.

EL NOU «NINOT»

Déixinse vostés de vacas tuberculosas y demás meticulositats alimenticias, que com diu molt bé l' inefable concejal senyor Monner, aixó son qüestions que á Madrid las han de resoldre, y mentres allá no determinin lo que sobre la materia tinguin per convenient, nosaltres ens hem de resignar á menjar vaca tísica, encare que las dugas necrópolis s' hajan d' omplir de nous estadants.

Lo que en aquest moment ha de cridarlos l' atenció—y segurament els l' haurá cridada—es la gloriosa y triunfal entrada que 'l famós *Ninot* ha fet á Barcelona, al mitj del día, á la fas del mon y ab beneplácit y consentiment de nostras graciosas autoritats locals.

Si senyors: el *Ninot*, aquell pintoresch barri vehí de la *Punxa*, ahont no 's fa altra cosa que menjar, beure, cantar y armar taratla, s' ha presentat aquí y ha plantat las sevas tendas en el lloch que á n' ell li ha semblat més á propósit.

¿Que cóm ha anat aixó?... De la manera més senzilla que poden imaginarse.

A la cinquena, un dia del mes de Desembre van reunir-se 'ls que 'n podríam dir *peixos grossos* del *Ninot*.

—¿Sabéu—digueren—que seria bonich anar á passar una tongada á Barcelona?

—¿Ab quín propòsit?

—Ab cap. Ab l'única y exclussiva idea de rifarnos als tivats barcelonins y divertirnos honestament á las sevas propias barbas.

—¿Pero, ja 'ns ho deixarán fer?

—¿Qui?

—Las autoritats.

—Sí, home, sí; no 'm feu riure! ¿No sabéu que allí las autoritats ho deixan fer tot?

—Donchs, *andando*.—

Y *andando andando*, van arribar á casa la Ciutat.

L'arcalde, qu' en aquell moment acabava de fregar la gran creu de Sant Gregori ab polvos de banya de ciervo y estava d' alló mes content perque li havia quedat brillantíssima com una fiamblera nova, va rébrels ab marcada benevolencia.

—A veure, explíquise. ¿Qué se 'ls ofereix?

—Pues nosaltres desitjariam, encare que s'hagués de donar alguna cosa, que 'ns concedís autorisació pera establir una mica de fireta durant els días de Sant Tomás, els de Nadal, els de Cap d' any... els dels Reys...

—¿Y cap mes día?

—No senyor: ab aquests ja n' hi ha prou. Nosaltres, si á vosté no li sapigués mal, voldríam posar las paradas á la Rambla de Canaletas y á la de Catalunya.

—Encare que vulguin al Pla de la Boqueria y al davant del Liceo: tractantse de firas, ja saben que 'm tenen incondicionalment al seu costat.

—Si; ja havíam sentit dir que vosté es un arcalde de fira... vaja alló, partidari de las firas al mitj del carrer. ¿De modo que podrém tirar al dret?

—Al dret, al tort y pel cantó que vulguin.

Si aquell que n' hi donan com el dit generalment se 'n pren com el bras, calculin lo que se 'n pendrían uns firatayres als quals de bonas á primeras ja 'ls 'n davan com el bras, com la cama y com tota la cintura.

Posaren immediatament mans á l' obra, y si la broma ha sigut ó no portada á cap ab desenvoltura, vostés mateixos haurán tingut ocasió de judicarho.

Durant els días que 'l *Ninot* ha permanescut á la Rambla y á la plassa de Catalunya, alló ha sigut... un verdader *Ninot*.

Ab lo cómic pretext d' organisar una fira, han establert allí una munió de barraquetas y tendas de campanya tan artísticas y ben decoradas, que un drapayre inteligent hauria vacilat molt, antes de prométren tres pessetas de totas juntas.

Desde 'l sach foradat á la persiana inválida, no hi ha hagut element de la classe de desferras que no haja intervingut en la séva construcció. En una barraca 'l toldo descansava sobre una escombra; en l'altra la teulada estava constituída per un cobrellit prehistóric; en aquesta parada tot l' armason s' apoyava en dos pals que ballavan com un trapeci; en aquella la base del *monument* era un catre...

Y allí dintre, baix capa de vendre melons ó banderas de capritxo, ¡no 'n vulguin mes de tiberis y xerinola y demás manifestacions de las que al *Ninot* donan tó y carácter!...

Par adas ahont s' hi veyá una foguera que hauria donat enveja á las de la nit de Sant Joan.

Taulas ahont s' hi fregia sobre garbons, pel istil de lo que fan els de Sant Mus quan acampan per alló al *Pantano*.

Aquí un nervut bras digne de Hé cules, alçant un porró blau, dels de gros calibre, y xarricant gravement al davant del públich atónit.

Allí una familiar rondona devorant ávidament una cassolada d' arrós que alsa núvols de fum.

Mes amunt uns que dormen la *siesta*, sobre un llit de palla y voltats de melons.

Mes avall uns altres, qu' están amanint una plátada d' escarola...

Els dich que l' espectacle ha sigut de primera, y que 'ls iniciadors de la guassa poden estar satisfets: l' éxit, com diuhen els revisteros, ha d' haver superat á las sévas esperansas.

¡Portar el *Ninot* al bell mitj de Barcelona! ¡Quín triunfo per ells!...

Y ¡quín honor per l' arcalde!

A. MARCH.

PAGOS PER ANTICIPAT

Estimadíssima Marta:
T' escrich en aquest moment, per dirte ab quin sentiment hi rebut la teva carta.

FLOR CICLISTA

—¿Me sembla que aquest any anirém lluny!...

DESOCUPATS

—Vaja... ¿vosté creu que en Maceo torna á ser viu?

—No senyor; porque tinch entés que, encara que negre, era un home formal, y la gent seria, un cop morta, no torna á viure més.

Me parlas de desenganys,
de llágrimas y de sustos,
de alegrías y disgustos,
de tristezas y d' afanys.

Me tractas de gata maula,
que t' hi pintat la cigonya,
que soch un poca vergonya
y un home sense paraula.

Y vens contantme la historia
del nostre passat amor...
Aixó es ferme poch favor;
qué t' creus que no tinch memoria?

Y ab certs detalls que m' hi posas
que llegin tho un s' hi encaparra;
creu que 's necessita barra
l' explicar-me certas cosas.

Quan quasi no 't coneixia
y jo 't creya recatada,
te tractava com á honrada
perque honrada jo 't volia,
y qu' es ben cert aixó ho proba,
qu' estatme jo al teu costat,
no t' havia may tocat
un pel de la teva roba.

En cambi las tevas mans
sabs que may estavan quietas;
tafaneras, indiscretas...
Los teus ulls, com dos volcans
llensant foch, (per tú fatal)
me miravan fit á fit,
causantme aixó á mi un neguit
que havia de acabar mal.
Y com jo no soch de fusta

ni tú de pedra tampoch,
varem ficarnos al foch ...
y clar; la rahó es molt justa.
Va ser lo qu' estava escrit,
y que per prudencia callo;
no faig com tú; no ho detallo;
no soch tan desvergonyat.

Y acabém. Ja fa sis mesos,
y 'm sembla que 't veig igual;
no ha succehit res; mes val.
Donchs prompte estarém entesos.

Búscat un altre promés
de temperatura... freda,
pensa qu' ara es temps de veda
y no li adelantis rés.

Moltas s' han desgraciat
creyent que anirian be,
lo día que han volgut fé,
pagos per anticipat.

LLUIS C. CALLICÓ.

REYS

(IMPRESSIONS DEL NATURAL)

—¡Papá, papá!.... Miri que m' han dut. Una gorra de soldat...

—Guapo!....

—Y un sable, y una escopeta, y un cinturón, y una cartutxera.

—¡Mientras en mitj de tot aixó no hi haji també un' ordre d' embarch per anar á l' Habanal....

—¿Qué també ho portan els Reys aixó?

—Devegadas!....

* * *

—¡Y donchs! ¿Ha quedat ben contenta dels Reys, Conxita?

(Aquesta Conxita es una nena... de disset anys, mes aixerida que un pésol.)

—Ni gota. Hi posat las sabatas al balcó... y res: lo que 'ls demanava, no m' ho han portat.

—¿Qué 'ls demanava?

—¿Un promés ben elegant, determinat á casarse desseguida.

—¡Ah! Per trobar aixó no necessita posar las sabatas al balcó.

—¿.....?

—No senyora: basta que posi els peus... al passeig de Gracia.

* * *

—Suposo que 'ls Reys se 'us haurán portat com uns homes.

—Magníficament. A mí m' han dut una guitarra y al meu germanet una bola del mon.

—Bueno. Ara al jugar, procuréu no tocar l' un las cosas del altre; porque si tú á n' ell li desbaratavas el món, ell potsé 's cremaria y t' aixafaria la guitarra....

* * *

—¡Quína casualitat!

—¿Qué?

—Aquest any que 'l papá per Nadal va treure d' alló mes quartos á la rifa, els Reys m' han portat una pila de cosas, y l' any passat que no li va tocar un céntim, no van durme res. ¿Qué vol dir aixó?

—Vol dir... que 'ls Reys sempre solen anar ab preferencia á casa d' aquells que han tret la rifa.

* * *

—Escolti. A colegi hi vé un noy gran, que diu que 'ls Reys son romanosos.

—Ja veurás; serho ells, no ho crech; pero tenirne algun, no diré que nó....

* * *

—Repari qué m' han portat. Primer: una bicicleta.
 —Perfectament.
 —Segon: Una pilota.
 —¿Y tercer?
 —Un cap de toro, ab banyas y tot, per jugar á novillos.
 —¡Bravo! 'S coneix que 'ls Reys saben lo terreno que trepitjan: toros, pilotas y bicicletas.... Las únicas joguinas que avuy son moda.

* * *
 —¿També han vingut tots tres Reys aquest any?
 —¡Vaya! ¿Y pues?
 —Jo 'm creya que no n' haurían passat sino dos.
 —¿Per quin motiu?
 —¡Que sé jo! ... 'M pensava que 'l negre estaria ocupat per allá á la Manigua.

* * *
 —¿Cóm es que 'ls Reys sempre passen de nit?
 —Perque de día, altra feyna tenen en presidir els consells de ministres y cobrar las contribucions.

* * *
 —Cada any reparo una cosa molt extranya.
 —¿Molt?
 —Observo que l' endemà dels Reys, tots los aparadors de las quincallerías son completament buyts?
 —¿Y no comprens per qué, home? Es perque 'ls quinquillayres saben que tots els nens tenen joguinas, y pensan:—Bah! Deixémho corre y desémho tot, que tampoch vendríam res.

MATIAS BONAFÉ.

LLIBRES

NOCTURN.—*Andante morat* per ADRIÀ GUAL.—Va apareixer primer un cartell ab lo títul de *Nocturn*.—¿Qué será aixó?—se preguntavan los curiosos.—Y la resposta va donarla un petit volúm de cuberta morada ab lletres d' or, ab tres láminas, una de las quals representa la terrassa de un castell, *morada* també, y las altras dos, tres tipos de l' obra en quals vestits hi predomina 'l color *morat*.

Y ara si 'm preguntan l' efecte que tant color *morat* m' ha produhit, els diré ab tota franquesa que lo qu' es á mí m' ha deixat *blau*.

L' obra del Sr. Gual, com á representable que intenta ser, resulta una gran equivocació. Al que s' arrisqui á posarla en escena, no se pas de quin color el deixarán.

Ara com á concepció poética pertany de plé á plé al género decadent. Es vaga, desarticulada, neutre, malaltissa. Tanca un pensament petit, lo precis, tot lo mes per una balada. No li hem sabut descubrir la intenció. Y no es, cer-

tament, per falta de anotacions y signos respecte á la manera com deu pronunciarse lo diálech, que n' li ha mes que ab una sinfonía de Beethoven.

Sense desconexer lo talent del Sr. Gual que resalta en algunas imatjes y en algunas frasses, creyém sincerament que certs géneros literaris que volen passar per nous, en lloch d' aixamplar, restringeixen los horisons de la creació. La inspiració 's troba encongida buscant un tó únich, que en *Nocturn* vol ser lo morat, y pretenent assimilar la paraula, ab mes ó menos fortuna, á certs accents musicals. Hi ha que desenganyarse: la pintura y la música tenen lo seu camp propi, com el té també la literatura. La pretensió de barrejar sos elements, desencaixantlos, treyantlos de la seva órbita natural, pot donar per resultat una obra que no tinga res de literaria, ni de musical, ni de pictórica.

Formulé m aquesta consideració en obsequi del Sr. Gual, á qui reconeixém condicions que poden ser de profit millor dirigidas. De totas maneras consti que li envejém, ja que no 'l bull innovador, la joventut, l' hermosa edat de las aspiracions no sempre acertadas, qu' es á no duptar l' única forsa que l' arrastra avuy á escriure *Nocturns* de color *morat*.

PARA ELLAS.—Colecció de noveletas y quentos originals de D.ª ADELA SÁNCHEZ CANTOS DE ESCOBAR.—La casa Montaner y Simón ha despedit l' any repartint al suscriptor de sa acreditada *Ilustración Artística* un llibre correctament escrit, palpitant de interés y molt apropiat als gustos d' ellas, de las donas, de las quals solen recordarse molt poch els novelistas de avuy día. Es mes que segur qu' ellas devorarán las narracions de la Sra. Sánchez Cantos, admirant de pás las magníficas ilustracions ab que ha enriqueit lo llibre lo distingit dibuixant D. Joseph Cabrinety, quals directes per lo primorosos no tenen avuy rival.

* * * La mateixa Casa ha inaugurat lo nou any ab un número espléndit de la citada *Ilustración* que conté la famosa novela de Cervantes *Rinconete y Cortadillo* ilustrada ab gran magnificencia per l' inspirat artista D. A. Riquer. Tot quan diguessem respecte de aquest número, devant de la realitat resultaría pàlit. Es una nova mostra dels grans progresos que ha alcansat á Barcelona l' art editorial.

Altres llibres rebuts:

* * * ALMANAQUE BASTINOS para 1897.—Conté interessants traballs y primorosas ilustracions.

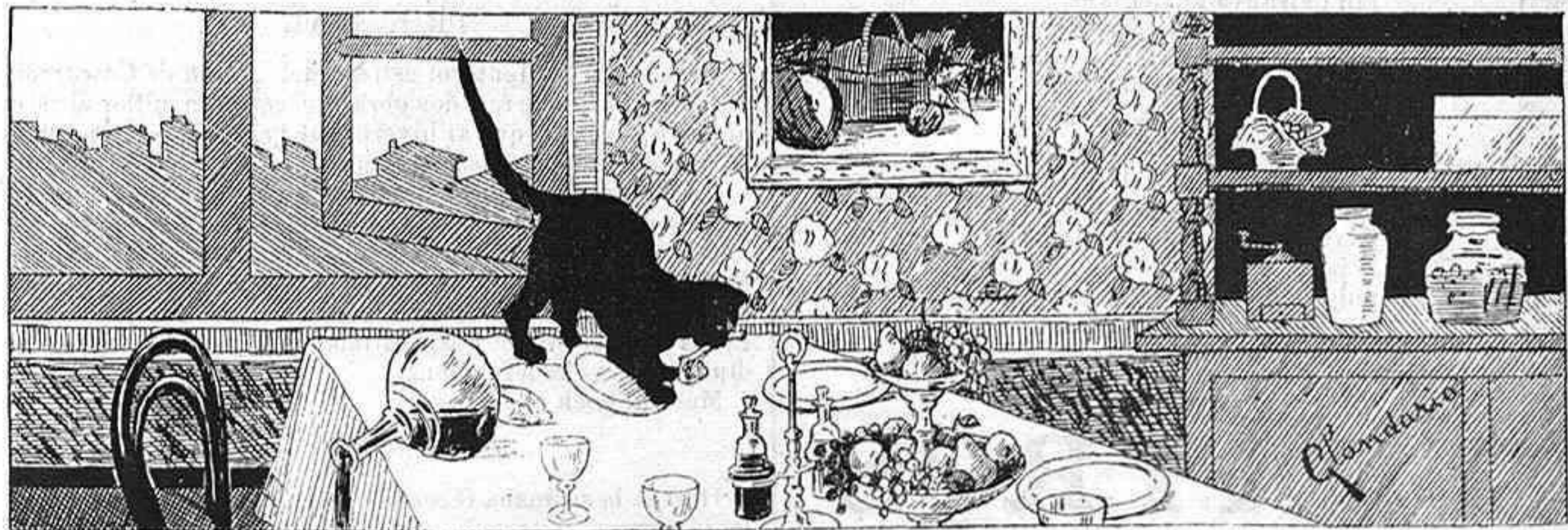
* * * CLARIS.—Epissodi historich en tres actes y en vers, original de Conrat Roure. La empresa del *Teatro Regional* acaba de publicar la tercera edició de aquesta aplaudida obra.

RATA SABIA.

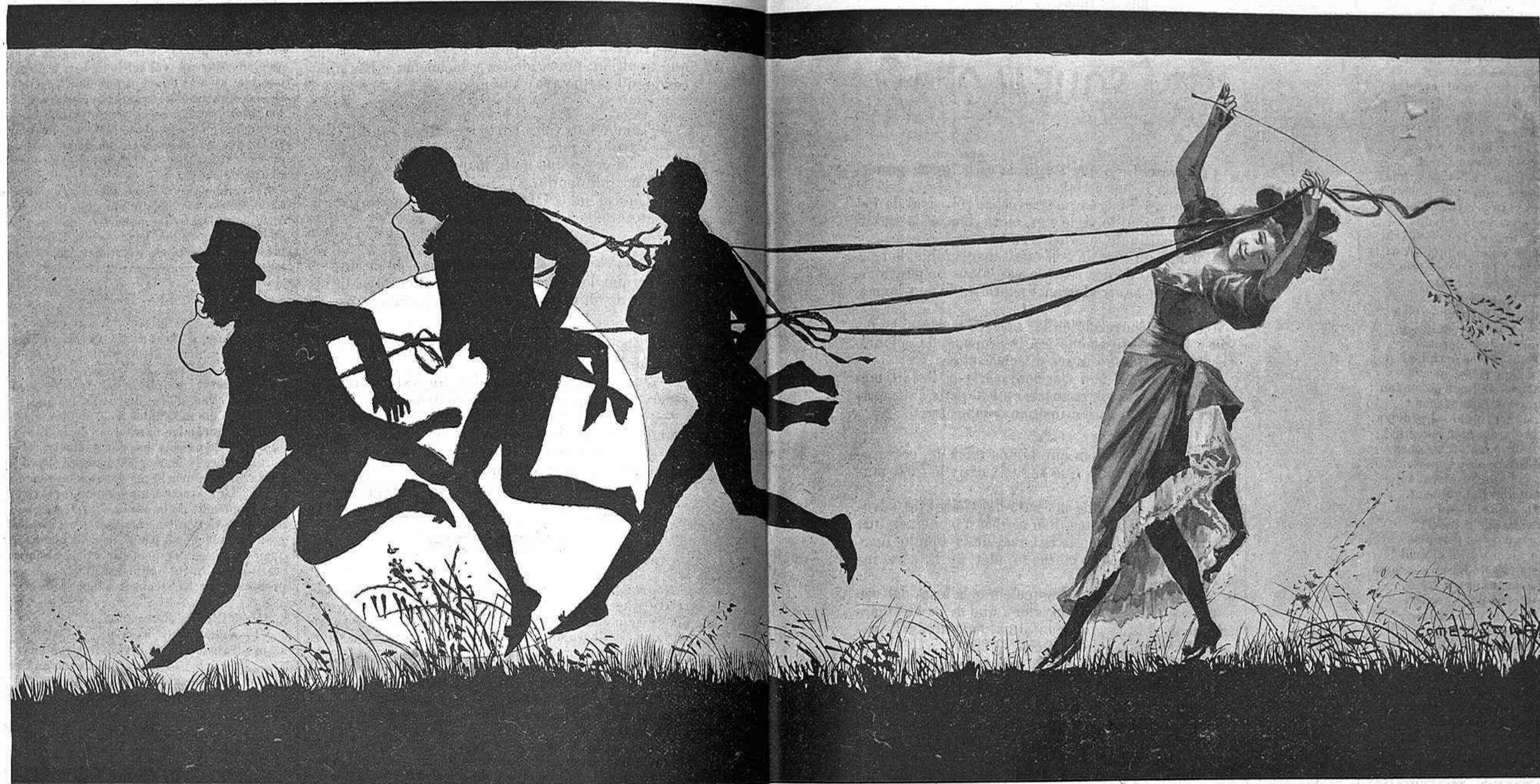
¡QUIN JOVENT!

En un exámen, pregunta lo professó á un joenet:

TAULA PARADA

Un convidat que arriba avans d' hora.

Durant aquest any, las donas continuarán empunyant las riendas.

—Exposi dos noms sinónims.—
—Angel y dona.

—No entench tan extranya analogia—
objecta 'l mestre, sorprés.
—Es vista—insisteix l' alumno;—
la dona es un angelet inspirat per Deu, soltera; casada, per Llucifer; y si arriba á ascendí á sogra pren feyna ál propi Luzbel. Aixís donchs, aquest exemple si pesa, es de massa fiel; puig la dona es ángel sempre uns cops bó y altres dolent.

AMADEO.

TEATROS

Continua tot poch menos qu' encallat.
De funcions novas ab prou feynas se 'n registra ni una;

ara en quant á preparatius se 'n fan alguns. La próxima semana sens dupte serém mes afortunats. Per avuy hem de contentarnos ab las següents engrunetas.

PRINCIPAL

Benefici de 'n Montero: estreno del *Barón de Cascoroto* y del *Sr. Palaudarias*, dos obras qu' estarian millor al istiu al *Jardin español* que al hivern y al *Principal*.—Reproducció del *Ki-ki-ri-ki: idem de lienzo*.

Pero un día de aquests tindré el gust de veure la companyia dramática francesa que dirigeix Mr. Burguet y que avuy se troba treballant á Madrid. Conta ab dos damas, Milles. Margarida Rollant y Carlota Raynard, que passen per dos estrelas: disposa de algunas de las obras que ab més éxit s' han estrenat á Paris últimament, y no donará segons diuhen, sino cinch funcions.

Mes val poch que gens.

LICEO

—Durant la semana *Gioconda* y *Amleto* 's pot dir que han fet el gasto.

L' estreno de *Sonsone e Dalila* estava anunciat per ahir dijous. Per lo tant la semana próxima tindré ocasió de parlarne.

ROMEA

Colometa la gitana ó 'l regres dels confinats es un quadro gitanesch, escrit ab el garbo y la bona sombra que distingeixen á n' en Vilanova. Si l' acció de l' obra resulta poch interessant, aquesta deficiencia está sobradament compensada per la gracia del diálech, tot ell plé de bonas ocurrencias, sembradas ab tal profusió que casi bé pot dirse que l' una s' estalona ab l' altra.

**

Obras en porta: *Lo comte d' Ampurins* de 'n Bordas y *Faixa ó caixa*, un acte de 'n Roig y Fiol.

TIVOLI

Continuan posantse sarsuelas á tot estrop: *El reloj de Lucerna*, *La conquista de Madrid*... y últimament *El molinero de Subiza*, feya algún temps no representat á Barcelona.

NOVEDATS

En la representació del drama *Locura de amor* va distingir, com sempre, la companyia que dirigeix lo Sr. Tutau. Dilluns un nucleo de simpáticos estudiants vá representar *La Dolores*, destinant los productes de la funció al socorro dels soldats malalts y ferits de las guerras de Cuba y

Filipinas. Lo teatro estava molt ben concorregut, y 'ls artistas aficionats van portarsa com uns homes.

**

Desde demá dissapte funcionarà en aquest teatro la companyia de opereta italiana de *Bonazzo Milzi*, que últimament havia treballat al Eldorado. Funció inaugural; l' opereta *D. Pedro de Medina*.

CATALUNYA

A la ignocentada ha sobreviscut una revista local titulada: *«Vamos á ver lo que pasa ó el año se va á paseo»* escrita ab la bona trasa y 'l coneixement de la escena característichs del Sr. Molas y Casas, y posada en música pel mestre Cotó.

L' obra ha agradat, y la proba es que l' any se n' ha anat á passeig, y la revista encare 's representa.

GRAN -VIA

Veure en un mateix cartell los títuls de *Una sucursal del infierno* y *una orgia en el Eden* es una proba de que en una mateixa funció 's pot anar desde l' infern al cel sense que 'l viatge costi més enllá de un ralet.

Dimars va estrenarse la sarsuela d' espectacle *Charivarí* que va ser ben rebuda.

Y... prou.

N. N. N.

SUB-MARINA

Damunt son llit d' arena
y roca y molsa á un temps,
mandrosament reposan
dormidas dolsament
las ayguas transparentas
del mar blavós, inmens.

Ja fa sigles y sigles
que bregan ab dalé
els invisibles pólips
per aixecá un castell
que passí de flor d' aygua,
allí ahont el vent brunzeix
y lluytan y 's trossejan
las onas y els vaixells.

Al fons de la mar blava,
¡quina quietut! ¡quin fret!
La llum hi arriba morta,
feble, fosforescent.

La ostra perlera 's bada
sens fe 'l remor mes lleu
y el peix de rassa ignota
reposa allí á pleret.

Fantásticas ietínias
de colors vius é incerts
lliscant, de lloch se mudan
per art d' encantament.

Ni un raig de sol penetra
el gruix del mar inmens,
la llum, topa ab las onas
's descompon y 's pert.
La vida endormiscada
reposa ab llanguiment.

De sopte la pau trenca
un xiuxiuheig incert,
remor com de paraulas
que arrossegues el vent
que á pas de llamp s' acosta
y passa, minva y... rés.
La eterna pau s' agita,
el fons del mar tremeix,
la vida alsa la testa
per un instant no més
y al punt á caure torna
en son ensomni etern.

¡Salut! Es la paraula
lo que ha passat corrents,
pel cable conduhida
que 'ls continents uneix;

RONDA NOCTURNA

Dorm bé, Barcelona;
descansa tranquila,
que mentres tú roncas,
la *Fulla* vigila.

es l' esperit del geni
del home prepotent
es la idea impalpable
filla del Home y Deu!

A. LLIMONER.

¡Y encare dirán que l' Iglesia es la gran protec-
tora de las Bellas Arts!....

Victoria, l' insigne mestre espanyol, rival de Pa-
lestrina, durant lo sigle XVI, elevá fins á la subli-
mitat lo cultiu de la Música sacra.

Donchs, á pesar de son mérit insuperable, la Igle-
sia, á la qual dedicá sempre sas altas inspiracions,
havía deixat morir al gran Victoria en lo mes lamen-
table olvit.

La séva resurrecció en los nostres temps s' ha de-
gut á las investigacions y á la propaganda del mes-
tre Pedrell, que no te res d' eclesiástich.

Sos esforços s' han vist coronats per l' éxit mes
brillant, en tots los concerts en los quals s' ha exe-
cutat música sacra del insigne compositor.

* *

Aixó ho sab tothom que té una mica de coneixe-
ment de las corrents que segueix avuy lo gust mu-
sical del públich.

Fins los senyors de la Junta del Colegi de advo-
cats, sense ser artistas, han arribat á coneixer que
l' olvidat Victoria, en lo tribunal de la opinió ilus-
trada, ha guanyat ab costas lo plet de la séva in-
mortalitat.

Motiu pel qual decidiren celebrar la festa del seu
patró San Ramón de Penyafort, que devía efectuar-
se ahir en l' iglesia de Sant Just, fent cantar la in-
comparable missa de Victoria.

* *

Desgraciadament los advocats, si be contavan ab
lo concurs del *Orfeo catalá*, qu' era tot lo que 's
necessitava per executar aquella obra mestra, no
contava de la mateixa manera ab la venia del nostre
amantíssim prelat.

D. Jaume, passantse á Papa, ha pronunciat un
non possumus mes gros que la Catedral.

Al saber qu' en la execució de la missa hi havia
de pendre part la secció de senyoras y senyoretas
del *Orfeo*, que dirigeix la Sra. Wherle, 's va treure
de la boca 'l puro qu' estava xupant, y va dir: —No
fumém!

Jo ja ho veig: las donas cantant á l' iglesia ¡quí-
na profanació!....

* *

¿No opinan vostós lo mateix?

En los temps de Victoria, en un dels sigles mes
ponderats per son esperit religiós, las donas podían
cantar en las funcions del culto: de no ser aixís l'
insigne mestre molt bé s' hauria abstingut de posar
veus femeninas en la seva famosa missa.

Pero avuy aixó no pot ser. Pel cant de Iglesia no
s' admeten altrás veus femellas que las de las mon-
jas; aquellás veus nassals que feyan dir á una mare
abadessa, mentres la comunitat entonava un *in se-
cula seculorum*:

—Mes nas, mes nas á n' aquest *culorum*!

Aixó deu resultar mes piadós... y sobre tot mes
artístich que cantar ab totas las exigencias del art,
las maravellosas creacions del gran músich espa-
nyol.

* *

¡A LA NONA!

Confesso que si en lloch de pantalons portés faldilles me mostraria altament ressentit (ó ressentida) ab las lleys (si es que n' hi ha alguna) que poden haver mogut á D. Jaume, ó no permetre que las senyoras cantin la missa de Victoria.

Com si las senyoras si-guessen indignas d' elevar al Cel, la veu hermosa que Déu las hi ha donat.

A fé de Pona (si portés faldillas me diria Pona) els prometo que D. Jaume no me la portaria al molí, y poch havia de poder, ó provocar una huelga general de majordonas.

¿Qué no som bonas pera servir á Déu?... Donchs tampoch hem de serho pera servir als capellans.

¡Vaya! No faltava mes!

Molts dels estudiants que no van allargar las vacaciones de Nadal pel cap, las han allargadas per la qua.

Cursos enters van negarse á entrar á l' aula no sols lo dissapte qu' era día rodó, sino hasta 'l dilluns que ja no ho era.

El Noticiero va insinuar que ab motiu de aixó si-gué tan gran lo disgust del Sr. Durán y Bás, que fins corrían rumors de que tractava de presentar la dimissió de rector de la Universitat.

Pel cas de que 'l Sr. Durán tingués tan poca co-rretja, y fes lo que suposa *El Noticiero*, no per aixó hi hauria per que apurarse.

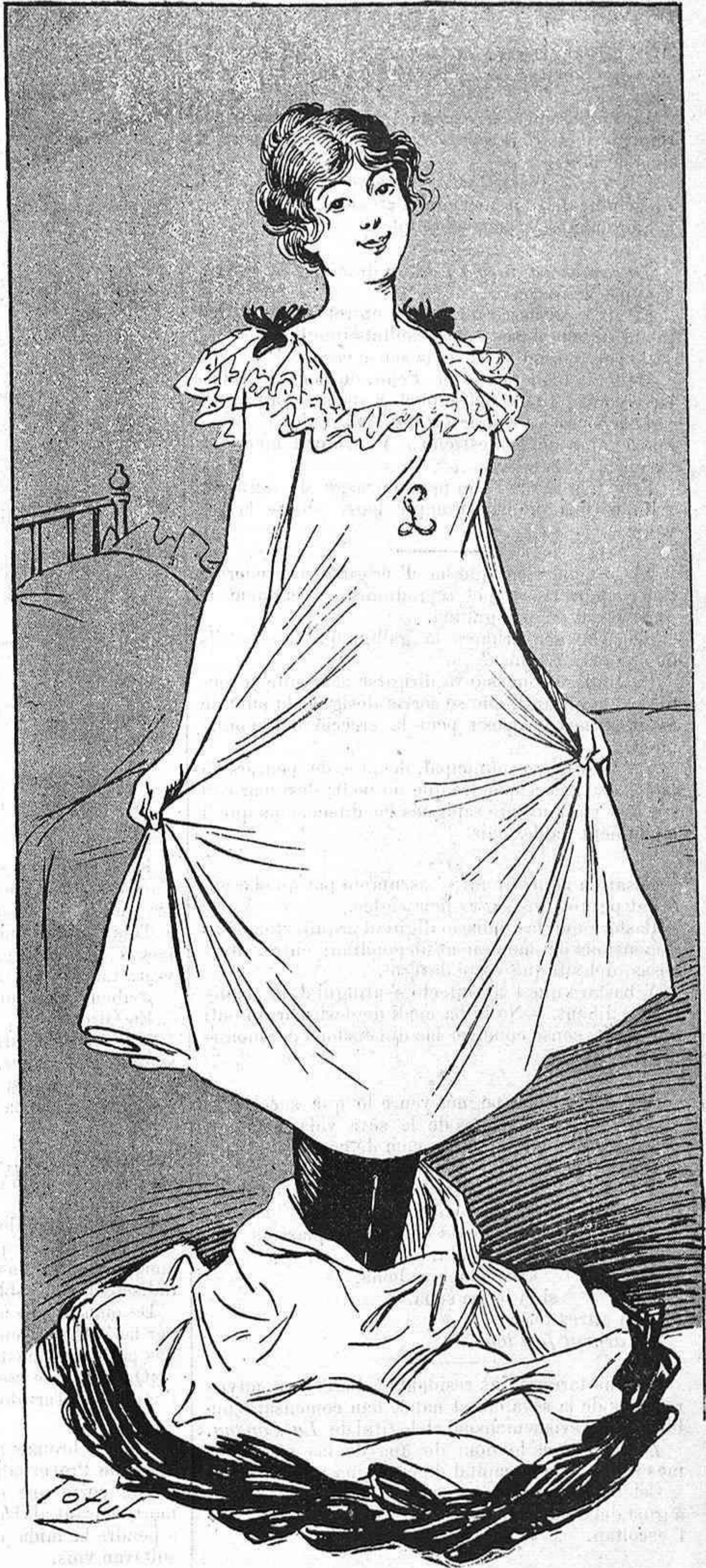
Conferint la plassa qu' ell deixés vacant, per exem-ple á n' en Coria, que ara ja es *quefa* de administra-ció civil, milloraria moltís-sim la ensenyansa á Bar-celona.

A lo menos las torras del edifici universitari s' omplirian de *campanas*.

Al Sr. Griera (a) Pagés, acaban de nombrarlo indi-viduo de la Junta de ce-mentiris.

Nombrament acertadís-sim.

Perque 'l Sr. Griera, com á pagés qu' es, podrá dictaminar si 'ls terrenos destinats á ante-cementiri, que segons diuhen, han d' expropiarse, tenen' condi-cions viables.

—¿Diuhen que fá tant fret en 'quests moments?
Donchs una servidora no n té gens.

¿A qué podran dedicarse millor? ¿A ante-cementiri ó á la sembra de naps?

L' arcalde Derch, de Gracia ha sigut nombrat membre honorari de la societat protectora de animals.

Lo nombrament li ve mes apunt que 'l paraygua que va regalarli 'l rey de la *France chique* pera 'ls días de pluja.

¡Hi ha á Gracia tants animals que no poden prescindir de la protecció del arcalde!... Sangoneras y ratas sobre tot.

La real moza, ó siga l' últim drama de 'n Feliu y Codina, va fracassar.

¡Y aixó que asseguran que l' entroncament de catalans ab andalusos dona resultats inmillorables!

Se veu que no hi ha regla sense excepció.

De totas maneres, lo Sr. Feliu, en lloch de rebel·larse contra 'l fallo del públich y apelarse *para ante más señores*, va retirar *La real moza* del teatro 'l día següent del seu estreno... Y aixó es també una excepció de la regla.

Felicitém al Sr. Feliu per son rasgo de dignitat, y li desitjém que ben prompte logri pendre la revenja.

Ab lo monument que ha d' erigirse á Frederick Soler (Pitarra), se pot reproduhir perfectament la qüestió del ou y la gallina.

¿Quí van ser primers la gallina que fa ous ó 'ls ous que fan gallinas?

La Junta ó comissió va dirigir-se al arquitecto municipal suplicantli que se servis designar lo punt de la ciutat mes apropósit pera la erecció del monument.

Y l' arquitecto municipal, després de pensarsho molts días, va respondre que no podia designar cap siti fins y á tant que sapigués las dimensions que 'l monument ha de tenir.

Posat en aquest punt, l' assumpte pot quedar encallat per tots los sigles dels sigles.

Bastará que la comissió digui al arquitecto: —Las dimensions del monument dependrán, entre otras cosas, del siti que vosté designi.

Y bastará que l' arquitecto s' atingui á lo manifestat, dilhent: —No hi ha medi de designar un siti apróposit, sense coneixer las dimensions del monument.

Si 'l pobre Soler pogués veure lo que succeheix, ell que, en tots los actes de la seva vida 's creava conflictes dramátichs, diria com de costum:

—Ja ho veyéu: aixó no 'm passa sino á mí.

Y es veritat: aixó no va passarlos ni al marqués de Comillas, ni á n' en Güell, que tenen los seus corresponents monuments tan ben emplantats que no sembla sino que diguin:

«Barcelona es bona,
si la bossa sona.»

O en altres termes:

«*L' argent fait tout.*»

Alguns tarragonins residents á Barcelona, anyoradissos de la seva ciutat natal, han comensat á publicar una revista mensual ab lo titol de *La Copona*.

La Copona es lo nom de una de las campanas mes sonoras de la capital de la vehina provincia.

Celebrarém, donchs, que puga tocar llarch temps á gust dels que la brandan y á satisfacció dels que l' escoltan.

LO DÍA DELS REYS

—¡Un tatá de debó!... ¡Qué bé! ¡qué bé!
¡Y quíns tips de jugar que m' hi faré!

En l' actualitat s' e tá construhint la carretera de Tarrassa á Olesa de Mo tserrat, en la seva secció primera que va desde 'l primer punt á Vila-de-caballs.

Tots los propietaris, inclús alguns intelissos comparets, han cedit gratuítament los terrenos que atravessa tan útil via de comunicació. Tots, menos un.

¿Saben qui es aquest?

En Girona.

Y ara no 's figurin que siga en Girona pobre... no senyors. És l' altre.

Jo ja ho veig, si no li indemnissavan els terrenos, potser se 'n hauria d' anar al llit sense sopar.

Una moda nova, sumament pudibunda, ha comensat á usarse en lo ciclisme femení de alguns punts del extranger.

Consisteix en dos pantallas colocadas davant de cada un dels dos pedals de la máquina, las quals amagan los baixos de las bicciclistas á las miradas indiscretas del públich.

De manera que aixís com fins ara teníam la *fulla* per las estátuas, en lo successiu tindréim las pantallas per las bicciclistas.

¡Quí havia de creure que á fi de sigle ressucitaria l' ánima de Tartufo!...

¡Quínas bromas no va fer un cert vigilant de Sant Martí de Provencals la nit dels ignocents!...

Feu corre que determinadas personas s' havían mort, avisant als tagalayres y fentlos llevar per anar á pendre la mida de las caixas als difunts que resultavan vius.

L' ENDEMÀ

¡Lo tatà coix, poch menos que esclafat,
y 'l pobre caballer descalbrat!

Y ara diuhen que l' arcalde Sr. Arpi s' ha incomodat en gran manera ordenant que 's formés expedient al vigilant bromista.

*
**

Vaja, Sr. Arpi, tingui una mica de consideració á un vigilant qu' está de bon humor. Ser de mena divertit no es pas cap crim.

Y després: Consideri que per pesadas que resultin las bromas que va fer lo dia de ignocents, no ho son ni ho serán may tant com las que vosté y 'l seu secretari 's permeten contra 'ls obligacionistas del ajuntament de la seva digna presidencia.

Per ells sí, que tot l' any se fan els ignocents.

No pagarlos el cupó, ni las láminas amortisadas, aquesta sí qu' es una broma de mal género.

Vosté, sense enviarlos cap bagulayre á pendre'ls la mida, els tanca de viu en viu á la caixa municipal.

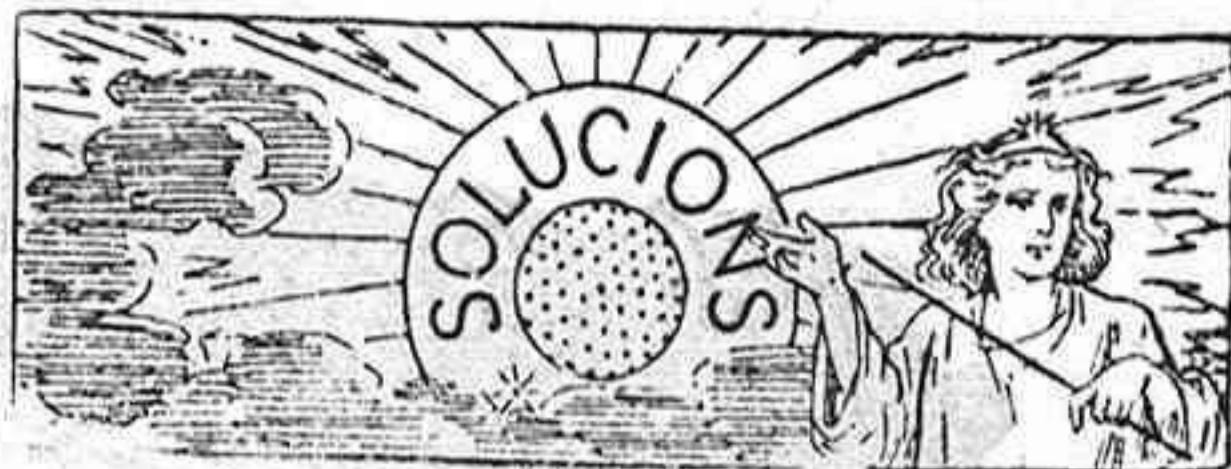
Una xicota jova y maca, obehint á las exigencias de la familia, s' ha casat ab un vell que fa tots los possibles per semblar jove.

Un dia varen dirli:

—No crech que tingui motius de arrepentirse, per que 'l seu marit per la seva edat está molt bé.

Y ella, fent un sospir va respondre:

—Podrá estar molt bé per la seva edat; pero no per la meua!...

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—A-na-va.
- 2.ª ID. 2.ª—Cor-ba-ta.
- 3.ª MUDANSA-EPITAFI.—Avi—Vi.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—L' estació de la Granota.
- 5.ª CREU DE SÍLABAS.—
M A
A M
M A T A R O
A M A D E O
R E
O O
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Pollastre.
- 7.ª GEROGLÍFICH.—Entre companys molts trastorns y desenganys.

XARADAS

I

—¡Oh animallet de pel fi com la primera-girada-quinta, ara si que may més te farás cap tip de ratas, quarta tampoch te veurás pels terrats y las teuladas perseguit com sempre 't veyas per molts companys y amichs mascles!

Si tú no haguessis tercera-inversa-duas-girada aquell bossí de salsitxa que 'n Ton per sopá 's guardava, no 't veurías, com te veus ara, total á mas plantas!

Quants cops t' havia avisat: «No toquis may res dels altres qu' hu pecat»; mes tú, no fent gens de cas de mas paraulas, vinga afaná 'l que podías, estantne per xó tan grassa, que fins ne tocava á terra segona molt plena panxa.

Hu-invers que t' anyoraré, per que no 't veuré en ma falda ja may més; pro que hi farém si has tingut la gran desgracia de... ¡vaja! res mes vull dirte per que creume que 'm fas llástima!—

Aixó exclamava una dona tot dirigintse á una gata d' un color negre com sutje y d' un ull tercera-quarta, que als seus peus jeya total, esperant que un cunyé ó altre la passés á recullir per, á la fonda, enterrarla.

ARROSAYRE VILAFRANQUÍ.

II

Consonant es ma primera;
na segona musical
y per vestir mon total.

J. VILÀ M.

VIGILIA DE REYS

¿Quín es el nen que en tal día,
quan el llum s' ha apagat ja

no arriba casi á somiá
tot' una quincallería?

CONVERSA

—¿Pepa com es que estás tan trista?
—Es que tinch lo meu germá á Cuba.
—¿Lo Ramon?
—No.
—¿Donchs quin?
—Búscaho, que tú mateix ho has dit.

J. SALLENT.

TRENCA-CLOSCAS

ROSALÍA SOLÁ TOSET
VDA. DE ENRICH ESTALELLA
SOLLER

Formar ab aquestas lletas lo nom de un aplaudit drama
castellá en quatre actes.

MARQUÉS DE L' AYGUANAF.

MUDANSA

Una tot ab butifarra
y una plata gran de tot
va menjarse ahí en Cabot.
¡Calculin si 'n te de barra!

J. COSTA Y POMES.

GEROGLIFICH

X X
LIP
IIIII
I

F. N. (NOY DE LLEYDA.)

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

Barcelona
à la vista

MARAVILLA ARTÍSTICO FOTOGRAFICA
ACABA DE SALIR

5.º cuaderno

que consta de 16 VISTAS, cada una de las cuales constituye un cuadro de la Vida Barcelonesa.

30 céntimos	PROVINCIAS 35 céntimos	30 céntimos
-----------------------	---------------------------	-----------------------

De venta los cuadernos
1.º, 2.º, 3.º, 4.º y 5.º

Lopez Editor

OBRA NUEVA

HORIZONTES

POESÍAS

de FEDERICO BALART

Un tomo en 16.º Ptas. 3.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

Van publicados 48 tomos

→ Acaba de salir á luz ←

LA NIÑA ARACELI

por EL CONDE DE LAS NAVAS

Precio 2 reales.

Tapas ab planxas dauradas per enquadernar
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Preu: Ptas. 1'50.

ANGEL GUIMERA

TERRA BAIXA

DRAMA EN TRES ACTES EN PROSA

Preu 2 pessetas.

ALMANACH

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

Preu 2 rals. | 1897 | Preu 2 rals.

COLECCIÓ COMPLERTA DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY 1896—Enquadernada ab tapas de tela Ptas 10.

OBRA NOVA de C. GUMÁ sortirà aviat.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent ademés 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

ENTRE AMERICANA Y VALS

(Dibuix inèdit d'l malhaurat artista J. Llovera.)